

Een belofte voor het Noorden

22 OKTOBER

De locatie was ongebruikelijk, het gezelschap nog vreemder. Homme Olivier haalde een hand door zijn blonde haar en deed zijn best zijn ongemak te verbergen. Nog maar een kop koffie, besloot hij. Het telefoontje was binnengekomen na de whisky waarmee hij zijn werkdag ritueel afsloot, en hij was niet meer op zijn scherpst. Homme hield er niet van als hij de reden voor een bijeenkomst niet kende. Dat betekende dat hij sowieso minder wist dan anderen in de kamer. Een zwakke uitgangspositie. En deze plotselinge vergadering, om elf uur 's avonds, in een zaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken die hij nog niet eerder had gezien, schreeuwde crisis. De geforceerde kalmte van de aanwezige ministers maakte Homme nog nerveuzer. Net als het feit dat hij het enige Tweede Kamerlid in de ruimte was. Dit was niet goed. Helemaal niet goed. Zou dit over zijn plan-Olivier gaan? Was er dan toch een partij die eronderuit wilde? Op het allerlaatste moment?

Homme morste bij het inschenken koffie op de tafel toen hij zijn telefoon voelde trillen in zijn broekzak. Terwijl hij met één hand de schade probeerde te beperken, greep hij met zijn andere hand het mobieltje. Het was Richt. Hij aarzelde even, maar drukte haar toen weg. Zijn vrouw zou moeten wachten, zoals zo vaak, helaas. Waarschijnlijk was ze net klaar met haar dienst in het ziekenhuis van Sneek en wilde ze gewoon bijpraten.

Naast Homme zat een lange man onophoudelijk met zijn pen te tikken. Een ambtenaar, maar welk departement ook alweer? Hij zag

er alert maar ontspannen uit, alsof hij al wel alle informatie had. Of was dat maar schijn? Tegenover hen aan de lange houten tafel zaten twee mannen die Homme beter kende. Het waren Niemeijer en Stoker. Het witte licht van de lampen weerkaatste op het zilvergrijze kapsel van Gradus Niemeijer, directeur van de Nederlandse Energie en Elektriciteits Maatschappij. De man zag er zoals altijd onberispelijk uit. Geen haar durfde zich uit het gelid te bewegen. Zijn scherpe kaken waren zo glad dat hij zich vlak voor de bijeenkomst nog eens geschoren moest hebben.

Homme liet zijn hand onwillekeurig over zijn eigen ruwe kin glijden. Het was zijn handelsmerk. De blonde lokken nét niet in model, de stoppels op zijn brede kaken. Hij was de Haagse knuffelfries met zijn gecalculeerde nuchterheid, zijn droge humor, zijn gecultiveerde gebrek aan opsmuk. De suggestie van oemens, beteugeld door de nobele inborst van de dijkenbouwer. Maar hij deed het minstens zo goed als excuusgroninger, die hoofdschuddend bij de scheuren in de muur van een oude kerk stond, of poseerde bij een gaskraan. Als Friese jongen met Groninger ouders, opgegroeid in Buitenpost, belichaamde hij het hele Noorden. En dat breedgeschouderde lichaam – met vijfenveertig jaar nog net jong genoeg om jeugdig elan uit te stralen – had elke pose aangenomen die de liberalen van hem verlangden, in ruil voor een steviger positie in Den Haag. Niet voor zichzelf, zo bleef hij volhouden, maar juist voor de Friezen en Groningers.

Te vaak had hij gezien dat Kamerleden uit het Noorden langs de politieke zijlijn stonden te razen over de manier waarop de periferie weer tekort werd gedaan. Bliksemafleiders die na vier jaar geruisloos weer verdwenen. Zo'n Kamerlid wilde hij niet zijn. Hij zou degene zijn die wél wat gedaan kreeg, ook als hij onderweg naar dat doel vuile handen moest maken, en nog smeriger handen moest schudden. Voor hem telde de lange termijn.

Homme begon te gloeien nu hij zijn succes weer tot zich liet doordringen. Twee maanden geleden was al dat harde werken beloond: het plan-Olivier was – achter de schermen – door de coalitie goedge-

keurd. Binnen een half jaar zou de gasproductie teruglopen tot tien miljard kuub. Bovendien zou twintig miljard euro in de komende dertig jaar naar de drie noordelijke provincies vloeien, en dan vooral naar het bevingsgebied. Een vorm van compensatie voor alle ellende die de gas-, olie- en zoutwinning had aangericht. Geld genoeg om iedereen écht te helpen, om te herstellen, te restaureren, om Groningen om te vormen tot een voorbeeldregio van duurzaamheid. Het zou na jaren van onderhandelen en pijnlijke compromissen sluiten Hommes finest hour worden. De mensen zouden zien waar hij al die jaren zo hard voor had gevochten, en begrijpen waarom hij soms de indruk had gewekt hun klachten niet serieus te nemen. Dat was het spel. Misschien zou de grootste beloning de tijd zijn die hij met Richt zou kunnen doorbrengen. Al die weggedrukte telefoontjes. Al die weekendjes doorpezen in Den Haag. Ze steunde hem, maar het was zwaar geweest.

Hommes blik bleef op Niemeijer rusten. Hij vroeg zich af hoe oud de man was. Zestig? Zeventig? Maar hij vroeg zich vooral af wat hij hier te zoeken had. Niemeijer liet zich het liefst zo weinig mogelijk zien. En ook al wist Homme dat hij veel aan deze man te danken had gehad, hij bleef een vage angst voelen, als een konijn dat voelt dat er een slang in de buurt is.

Niemeijer werkte bij voorkeur op de achtergrond. Het was zijn rechterhand Stoker die meestal aanschoof om de belangen van de in de NEMM verenigde multinationals subtiel onder de aandacht te brengen. Het was ook Stoker geweest die Homme als de zoon van zijn te vroeg gestorven oud-collega op een dag had meegenomen naar Brussel, een jaar of vijftien eerder. En toen Homme daar zijn politieke talent had getoond als assistent van een parlementariër van de liberalen, had Stoker hem geïntroduceerd bij precies de goede mensen en hem zo een flinke duw omhoog gegeven bij het beklimmen van de gladde paal van macht.

Homme had hem daar zo goed mogelijk voor willen terugbetalen, toen hij ertoe begon te doen. Hij had zelfs te veel betaald, realiseerde

hij zich de laatste tijd, want vrijblijvend waren de onderlinge diensten allang niet meer. Maar hij had zijn loyaliteit aan de regio en zijn oude band met het bedrijf van zijn vader altijd weten te vervlechten, ook al werd dat in de media soms anders voorgesteld. Homme wilde niet denken aan de inschattingsfouten die hij pas later had herkend. Hij zou het over één week immers allemaal kunnen uitleggen. Homme voelde weer de trots in zich opwellen bij de gedachte aan de persconferentie die hij zou geven. Het moment dat hij het bedrag zou noemen dat hij voor zijn Noorden had binnengehaald. Tenminste, als er vandaag niet aan getornd zou worden.

Homme liet zijn blik verder door de zaal dwalen. De ministers van Economische Zaken, Volksgezondheid en Defensie met hun secretaris-generaal en beleidsadviseur aan hun zijde. Het hoofd voorlichting van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De directeur van de AIVD. Strakke blikken om kennis of onwetendheid te verbergen. Homme maakte even oogcontact met Mindy Sevenster. Ze leek sinds hun tijd in Brussel, beiden assistent, beiden nog single, alleen maar dunner geworden. En serieuzer.

Mindy gunde hem een half glimlachje en wendde haar blik af. Als adviseur van minister Adèle Compigny was de tijd van doorzakken na werktijd voorbij. Er was alleen maar werktijd. Homme had het in Den Haag al zo vaak gezien. Sprankelende vrouwen, en mannen, die hun lichaam en ziel opofferden aan de ambitie om de top te bereiken. En hij was zelf geen haar beter.

De minister van Binnenlandse Zaken kwam binnen, gevolgd door de premier. Homme kwam half overeind om handen te schudden, maar het zakelijke handgebaar van de minister-president Haije Smink liet iedereen weer terugzakken in zijn stoel. De deur ging dicht, de lichte roezemoes ging over in een geladen stilte.

De woordvoerder van BZK nam het woord. ‘Hartelijk dank voor uw komst. Deze briefing is vertrouwelijk. Er worden geen aantekeningen gemaakt. Niemand zal wat hier besproken wordt met anderen delen. Is dat duidelijk?’

Er klonk instemmend gemompel en de woordvoerder ging zitten. De premier nam het woord. Niet voor het eerst stelde Homme zich voor dat hij op de stoel van Smink zat. Dezelfde jongensachtige uitstraling, dezelfde politieke aanloop, met een start in Brussel. Het was alsof hij Smink schaduwde in de liberale partij als een tien jaar jongere versie, klaar om het origineel te vervangen. Wat Smink zei, bracht Homme ruw terug in de werkelijkheid.

‘Gisteren brak er een nog onbekende infectieziekte uit bij Warffum, Groningen. De herkomst lijkt het gaswinpunt te zijn, waar onderhoudswerkzaamheden werden verricht aan de put. Het team dat daar actief was, raakte vrijwel tegelijkertijd besmet.’ Smink knikte in de richting van Niemeijer, om aan te geven dat het nieuws van hem afkomstig was. Niemeijers plechtige gezichtsuitdrukking veranderde niet bij de woorden van Smink.

‘De symptomen van de ziekte en de verspreiding ervan waren zodanig dat we ons gedwongen zagen om alle activiteit op die locatie stil te leggen en de omgeving in een straal van één kilometer af te zetten. Ook hebben we preventief de aangrenzende gaswinpunten stilgelegd tot nader order.’

Homme zoog lucht naar binnen bij dit schokkende nieuws en begon te rekenen. Hij begreep nu waarom hij bij uitzondering was toegelaten tot dit selecte gezelschap. Een dag geen productie op een paar gaswinpunten was nog te overzien. Maar als dit een week zou duren, of nog langer, dan zou dat een flinke deuk slaan in de begrote gasbaten. En die waren al zo mager sinds de productie was verlaagd na de laatste, fatale beving. En dat om een ziekte? De politieke schade was niet te overzien als dit naar buiten kwam.

‘We hebben ook die terreinen afgezet en al het personeel in quarantaine geplaatst. Het Petrus Camper Ziekenhuis in Groningen heeft op ons aandringen een speciaal onderzoeksteam opgezet om deze infectie te bestuderen.’

Een knikje naar minister Blauw van Volksgezondheid. Homme stopte met zijn rekensom met duizenden kuub en miljoenen euro’s

en spoelde Smink in gedachten terug. Een onderzoeksteam van het Petrus Camper. Een dag na de uitbraak. De bereidheid om al die opbrengsten in te leveren. Wat wás dit voor ziekte?

‘Defensie heeft ondersteuning toegezegd van de CBRN-eenheid uit Vught. Die is als het goed is nu ter plaatse.’ Nu wist Homme het zeker, dit was van een totaal andere orde. CBRN betekende dat het ging om iets van chemische, biologische, radioactieve of nucleaire aard.

‘De NEM rekent erop dat de uitbraak van deze ziekte te beheersen is als wij de goede voorzorgsmaatregelen treffen, maar vraagt wel begrip voor de beperking van de productie tot er meer duidelijk is.’

Het indekken was begonnen. Homme zag minister Krijgsma van Economische Zaken fluisteren met zijn secretaris-generaal. Die waren ook aan het rekenen. Het verbaasde Homme dat dit blijkbaar het eerste was wat zij ervan hoorden. Was dat omdat Krijgsma geen partijgenoot was? Het nieuws moest rechtstreeks van Niemeijer naar Smink zijn gegaan. Blauw wist dus al wel meer. Compigny ook, aan haar onverstoorbare gezicht te zien.

De voormalige inspecteur-generaal van Volksgezondheid begon nu te praten. De groeven in Blauws lange gezicht waren nog dieper dan anders en hij kon de nerveuze tic om met zijn rechterhand over zijn kale schedel te strijken niet bedwingen. Blauw schetste kort de symptomen van de onbekende ziekte – hevige koorts, gevolgd door een soort psychose die gepaard ging met agressie en een extreme ongevoeligheid voor pijn. Of het een bacterie of virus was, kon men nog niet zeggen. Wel dat het erop leek dat de ziekte van mens op mens overdraagbaar was.

Homme kon zich er weinig bij voorstellen. Dat veranderde even later, toen Mindy haar minister aanstootte en iets liet zien op haar telefoon. Compigny boog zich voorover naar het kleine scherm, liet haar mond openvallen, keek even voor zich uit en onderbrak toen haar collega midden in een zin.

‘We hebben beelden van de ziekte buiten onze quarantainezone. Pieterburen. Dit is foute boel.’

Homme staarde naar het scherm. Het vertrouwde kader van zijn mobiel, waarop hij in zijn bed netflixte, maakte dit filmpje even onwettelijk als de zoveelste rampenfilm. Het zag er eerst nog onschuldig uit. Vier mannen in overalls slenterden in een soort trance over een vlakke van betonplaten. Dit waren blijkbaar de besmettingsgevallen, dacht Homme. Hun dromerigheid verdween toen een collega hen voorzichtig naderde. Ze draaiden vertraagd hun hoofd in de richting van de nieuwkomer en versnelden hun pas. Hun gezichtsuitdrukking bleef star, maar hun lichaam wilde met alle geweld naar de onbesmette man toe. Die draaide zich om en wilde wegrepen, maar struikelde over een scheefliggende plaat. De vier wezenloze figuren stortten zich op hem, elkaar verdringend om de man zo stevig mogelijk beet te pakken, en toen viel de mobiele telefoon waarmee de beelden waren gefilmd op de grond. Waarschijnlijk omdat degene die filmde het slachtoffer te hulp wilde schieten. Homme speelde het filmpje nog eens af. En nog eens. En telkens was het de wezenloze blik van het viertal die hem het meest raakte. In die ogen was helemaal niets meer te zien. Geen sprankje menselijkheid.

Aan het einde van dit nachtelijke crisisberaad was het eindelijk tot Homme doorgedrongen waarom hij erbij was. In naam vanwege zijn plan-Olivier. Maar in werkelijkheid omdat hij het gezicht van Noord-Nederland was in Den Haag, de belangrijkste vertegenwoordiger van de regio. En hij had zonder nadenken ingestemd met geheimhouding.

Zijn hand gleed naar zijn mobiel. Er was maar één persoon die hij nu wilde bellen. Hij wilde haar hiernaartoe laten komen, haar opsluiten in het appartement waar hij veel te vaak zat. Als het echt misging, zou Richt niet weglopen voor het gevaar, wist hij. Ze zou zich geroepen voelen om in actie te komen. Hij zou haar misschien geen details mogen geven, maar hij kon haar in elk geval waarschuwen. Vragen, smeken desnoods, om niet de held te gaan uithangen.

Op weg naar de lift greep Sminck hem bij de arm en trok hem opzij. Homme voelde even een vlag van ergernis opkomen. Hij wilde bel-

len, slapen en nadenken over de volgende stap, in die volgorde. Ondanks het tijdstip maakte Smink een fitte indruk.

‘Homme, ik wilde nog even zeggen dat ik je aanwezigheid erg waardeerde.’

‘Ik heb nauwelijks een woord gezegd.’

‘En ook al hebben we het er nu niet over gehad, dat plan van jou komt in orde. Je snapt dat we nu eerst deze ellende moeten oplossen, dus het tijdpad wordt iets anders. Maar mijn belofte voor het Noorden staat. Dat weet je.’

En weg was hij, nog voor Homme iets terug kon zeggen. Hij bleef in de lange gang achter en probeerde de woorden van de premier te duiden. Meende hij wat hij zei, of probeerde hij hem te paaien om ervoor te zorgen dat hij zo lang mogelijk loyaal meespeelde? Mindy kwam langs en trok een van haar formidabele wenkbrauwen op toen ze hem in gedachten zag staan. Homme glimlachte afwezig terug. Ze wandelde in hetzelfde tempo verder. Eerst bellen, dan slapen, dan nadenken over de volgende stap. Iets anders was er niet.

Richt nam niet op.

Kettingreactie

22 OKTOBER

‘Dat moet haar zijn. Bij dat bankje daar,’ zei Arie. Hij trapte vol op de rem en parkeerde de politiewagen bijna dwars op de weg die langs het kerkhof liep. Niet dat zoiets midden op de dag in Schildwolde meteen tot opstoppingen leidde, maar het was onnodig, dacht Nadia. Arie nam altijd onnodig ruimte in.

Hij was de auto al uit en had het zwaailicht aan laten staan. Nadia liet de meldkamer weten dat ze de verwarde persoon hadden gevonden en ging achter hem aan. Een gezette, oudere man met bloed op zijn gezicht zat gehurkt achter een heg en wenkte de agenten. Naast hem zaten twee mannen in blauwe overall, ook uit het zicht van de vrouw. Die bevond zich nog altijd bij het bankje en staarde dromerig naar de blauwe lichten van de politieauto. Arie liet Nadia met een dwingende beweging van zijn gladgeschoren hoofd weten dat zij maar met de omstanders moest praten, hij ging naar de vrouw toe. Ook typisch Arie, geen geduld voor het softe gedoe. Of voor overleg.

‘Godzijdank zijn jullie er. Ze is gek geworden,’ fluisterde de oudere man Nadia toe, terwijl hij met een doorweekte zakdoek het verse bloed van zijn wang veegde. Ouder bloed had zijn grijze baard roodbruin gekleurd. Hij waagde een snelle blik over de heg. ‘Gaat hij er nou alleen op af? Ze is gevaarlijk hoor.’

‘Rustig maar, meneer. Mijn collega weet wat hij doet. Dit soort dingen maken we dagelijks mee.’

‘Stil nou, niet zo hard. Straks komt ze deze kant weer uit!’

Nadia keek naar Arie; hij leek inmiddels contact te hebben met de

vrouw, die ze een jaar of dertig schatte. Hij had zijn handen opgestoken in een geruststellend gebaar. De vrouw hield haar hoofd schuin en deed een stapje zijn kant uit. Nadia richtte haar aandacht weer op de drie mannen voor haar.

‘Kunt u me zeggen om wie het gaat?’

‘Dat is mijn buurvrouw, Sandra Menkema. Normaal een hele lieve meid. Ze hoort vandaag gewoon op haar werk te zijn, maar ineens liep ze daar, op het pleintje, met die rare blik in haar ogen. En toen...’ De man slikte iets weg voor hij verder kon gaan. ‘Nou, toen viel ze me aan. Ik kan het niet anders zeggen. Eerst leek het of ze me wilde omhelzen of zo, maar ze bleef maar hangen, en toen ik me wilde losmaken, begon ze te klauwen...’

‘Te klauwen,’ zei een van de jonge mannen in overall, en hij knikte erbij.

‘Ze liet maar niet los. En grommen deed ze ook.’

‘Doodeng,’ voegde de andere overall eraan toe. Hij had ook schrammen op zijn gezicht.

‘Deze mannen hebben haar van me af getrokken, en toen zijn we maar weggerend en hebben de politie gebeld.’

Nadia knikte en wilde net een notitie maken toen ze Arie hoorde. Hij riep haar. Zijn stem klonk anders, alsof hij moeite had de vrouw in bedwang te houden. Ze glimlachte. Dat zal hem leren alles alleen te willen doen, dacht Nadia, met zijn sterke verhalen over de kilo’s die hij kon bankdrukken. Ze stak haar boekje weer weg en wandelde op haar gemak naar Arie en de verwarde vrouw, die haar armen inmiddels om hem heen had geslagen. Arie probeerde zich los te maken, maar ze bleef zich vastklemmen, waardoor ze in een macabere dans over het plein bewogen.

‘Nadia!’

Het verstrengelde paar draaide zich weer een slag om en pas toen zag Nadia wat er met Aries gezicht was gebeurd. De vrouw had met haar nagels zijn wenkbrauw gescheurd en nu stroomde het bloed ook bij hem over het gezicht.

Ze greep haar portofoon om een ambulance en de ggz te laten komen. Toen rende ze naar Arie toe en probeerde een arm van de vrouw beet te pakken. Ze was sterk, onwaarschijnlijk sterk, merkte Nadia. Ze zag dat de drie mannen achter de heg overeind waren gekomen.

‘Kan iemand haar benen vasthouden? Nu?’

De loonwerkers keken elkaar aan en kwamen toen met tegenzin dichterbij. Ondertussen had Nadia een handboei om de pols van de vrouw geslagen, maar ze bleef worstelen om die arm in bedwang te houden. Zoveel kracht had ze nog nooit bij een arrestant nodig gehad, en zeker niet bij een jonge vrouw die eruitzag alsof ze nooit sportte.

‘Haar arm, Arie!’ Hij had zich eindelijk bevrijd uit de houdgreep en probeerde nu de andere arm van de vrouw achter haar rug te duwen. Ze bleef kronkelen, trekken en schoppen, maar met de hulp van de twee mannen in overall kregen ze haar eindelijk op de grond en in de boeien. En zelfs toen ging ze nog door.

Twee uur later keken Nadia en Arie de ambulance na, die naar Delfzijl vertrok. Hun dienst zat er al bijna op.

‘Rijd jij maar,’ zei Arie. Ze keek hem verbaasd aan. Dat was niets voor Arie, maar hij was het laatste uur sowieso ongebruikelijk stil geweest. Schaamde hij zich nou dat hij een vrouw niet in zijn eentje had aangekund? Of was er iets anders aan de hand?

‘Gaat het wel?’

‘Ik voel me gewoon niet goed. Laat me maar even.’ Hij streek met zijn hand over het verband dat op zijn wenkbrauw zat en ging op de rijdersstoel zitten. Nadia stapte in.

‘Ik zet je thuis af, goed?’ Hij antwoordde niet, maar zakte onderuit op zijn stoel en sloot zijn ogen. Ging hij nou ook nog slapen in de auto? Dit was echt vreemd. Vreemd, maar grappig. Hier zou ze hem nog een jaar lang mee kunnen stangen, dacht ze.

Toen ze een kwartier later in de buurt van Loppersum kwam, werd

de politiewagen gepasseerd door een colonne legervoertuigen. Er was van alles aan de hand in Warffum, had ze al gehoord op de politie-radio, iets met een besmetting. Maar het leger? Hier? Ze keek de rode lichten van de pantserwagens aandachtig na in haar binnenspiegel.

Het zware snurken van Arie was ondertussen overgegaan in een smerig, rochelend geluid dat klonk alsof hij zijn tong had ingeslikt. Maar pas toen Nadia haar blik losmaakte van haar spiegel en naar de stoere agent naast haar keek, toen ze de leegte in zijn ogen zag, zijn brede handen naar haar gezicht zag reiken en ze de controle over het stuur verloor, begreep ze in een flits wat er was gebeurd.

In commissie

24 OKTOBER

Het was drukker dan ooit in Nieuwspoord. Niet alleen de journalisten van de landelijke media verdrongen zich om het laatste nieuws over de uitbraak in Groningen te horen. De belangstelling was inmiddels internationaal geworden. Verslaggevers van Duitse zenders, de BBC, Associated Press, ze zaten of stonden allemaal met hun camera's, mobieltjes en ouderwetse notitieboekjes in de blinkend witte zaal waar al zoveel crises hun publieke bestaan waren begonnen.

Homme stond tussen een paar collega-Kamerleden in een hoek te wachten tot Smink het woord zou nemen. Het was nu al warm in de volgepakte persruimte, vond Homme, die een vinger achter zijn boord stak om wat van zijn lichaamswarmte te laten ontsnappen. Het zou nog veel warmer worden. Hij had voor de gelegenheid toch maar voor een stropdas gekozen. Een serieuze uitstraling was belangrijk, zeker nu hij zo'n zware rol zou krijgen. Hij moest zijn rol tot het einde toe spelen, doen wat hij moest doen, zoals Richt dat nu ook deed. De gedachte aan het gevaar dat zijn vrouw op dit moment liep, joeg zijn hartslag en temperatuur nog verder op. Uitademen. Inademen. Uitademen. 'Blijf erbij, Olivier,' maande hij zichzelf.

'We gaan live in vijf, vier, drie...' riep een technicus door de zaal. Hij maakte het tellen af met vingers in de lucht. Het geklatter van de stemmen in de zaal ging over in een gespannen geroezemoes, gevolgd door stilte, toen Smink zijn rechterhand ophief. Zo stil was het nooit in Nieuwspoord. Smink richtte zijn vertrouwde warme-maar-serieuze blik op de camera.

‘Landgenoten. Zojuist heeft het kabinet de algemene noodtoestand uitgeroepen vanwege de situatie in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. Een maatregel die geen regering in Nederland sinds 1945 heeft hoeven nemen.’

Homme hoorde de foto toestellen klikken en bedacht zich hoe dit historische moment in het Nederlandse geheugen gegrift zou worden. Hij luisterde niet mee met Smink, want de tekst had hij een paar minuten eerder al gelezen toen ze vanuit het Torentje deze kant uit waren gelopen. De woorden ademden een doortastendheid en kalmte die nergens op gebaseerd was. In werkelijkheid was Homme verbijsterd over het gebrek aan daadkracht dat Smink en de andere ministers toonden. Maar dat was hoe het ging: zolang je niet weet hoe het zit, doe je maar alsof. Een alternatief is er niet.

Het was een kort statement, waarin vooral Noord-Nederland feitelijk een militair regime opgelegd kreeg om de uitbraak van die angst-aanjangende infectie te stoppen. De belangrijkste maatregel was het instellen van een ondoordringbaar kordon rondom het Noorden, zo bevestigde Smink wat inmiddels natuurlijk al was uitgelekt. Niemand mocht er nog in of uit.

Gisteravond had een opname van 247 Nieuws definitief aangetoond dat open water een barrière vormde. Besmette slachtoffers drentelden aan de rand van een kanaal, terwijl een boot vol nog gezonde mensen voorbijvoer. Op bevel van de minister van Defensie hadden F-16's en speciale eenheden daarom in het holst van de nacht alle grote bruggen in Noord-Nederland onbruikbaar gemaakt en zo een nieuwe waterlinie laten ontstaan. De Afsluitdijk deed zijn naam eer aan: de sluizen en bruggen bij Kornwerderzand bleven permanent openstaan en er kwam een metershoge muur die iedereen tegenhield. De grens van het kordon kwam te liggen bij het IJsselmeer, langs het Zwarte Water bij Kampen via de Overijsselse Vecht tot aan Nordhorn. Een reepje Duitsland werd begrensd door de brede Eems. De quarantainezone, werd het eufemistisch genoemd. De media maakten er de Q-zone van.

En Richt zat daar nog steeds.

Smink vroeg de rest van het land om ten minste achtenveertig uur niet de deur uit te gaan, behalve in levensbedreigende situaties. Het internet zou zo dadelijk definitief platgelegd worden en alle communicatie van en naar de Q-zone was dan onmogelijk. Alleen de rampenzenders functioneerden nog. Bovendien had het leger nu het recht om burgers te arresteren en tijdelijk vast te houden zonder vorm van proces.

Zo werd het hele land in wezen in fysieke en digitale quarantaine geplaatst. Het was de enige manier om de paniek te beteugelen die gisteren in Groningen was begonnen, na de oproep van Smink aan alle Noorderlingen om hun huis niet te verlaten. Zinloos natuurlijk. Homme zag de helikopterbeelden van de A28 bij Assen weer voor zich. De hulpdiensten hadden in de chaos de kettingbotsingen op de volgepakte snelweg niet meer kunnen bereiken. Gedreven door angst waren de mensen uit hun stilstaande voertuig gestapt en te voet verdergegaan, de snelweg zo definitief blokkerend met de lege auto's die achterbleven. Een onvoorstelbare karavaan van vluchtelingen was op gang gekomen, met hun tassen en dekens, huilende kinderen, uitgeputte ouderen. En wie er nu nog zat, kon nergens meer heen.

Daar kwam het verwoestende effect van de sociale media bij. Gedreven door sensatiezucht hadden talloze mensen zich met hun telefoon in de buurt van de besmettingsgevallen gewaagd, op zoek naar de beste beelden van wat de mensen 'smoorders' en 'dodelingen' waren gaan noemen. Alsof het geen mensen meer waren, maar beesten of objecten. Ze riskeerden hun leven in ruil voor de meeste likes, hartjes of wat het ook maar was dat hun bestaan bevestigde. En elke video van zo'n smoorder voedde de paniek. Vooral als het om een beschadigde dodeling ging. Eentje bij wie de bacterie zichtbaar vlees had weggevreten, of bij wie de besmetting gewelddadig was verlopen. Het filmpje waarop een naakte vrouw met een half afgerukt been en een weggeslagen onderkaak zich over de grond voortsleept, opgehitst door twee jongetjes met stokken, was het vaakst gedeeld.

De drang om de gruwelijkheid van de besmetting te zien, leek iedereen te bevangen.

Een lichte por bracht Homme terug in het heden.

‘... hoewel de regering de goedkeuring van het parlement niet nodig heeft voor het instellen van de noodtoestand, kunnen de Eerste en Tweede Kamer die wel beëindigen. Vandaar dat het kabinet de Tweede Kamer heeft verzocht een speciale commissie in te stellen die in nauwe samenwerking met het kabinet de noodmaatregelen kan overzien. Deze commissie is samengesteld uit de portefeuillehouders van de grootste partijen en wordt voorgezeten door Homme Olivier.’

De uitgestoken hand van Smink betekende dat hij nu het woord zou moeten overnemen. Homme dwong zichzelf rustig te worden. Uitademen. Inademen. Hij knikte naar de man die hij in de afgelopen zesendertig uur steeds minder als voorbeeld was gaan beschouwen en stapte naar de microfoon met een uitdrukking waarin hij compassie en vastberadenheid probeerde te combineren.

‘Bedankt. Dames en heren, veel heb ik hier niet aan toe te voegen. Als geboren Noorderling weet ik dat Groningers niet snel in de war raken. De paniek die we nu zien, geeft dan ook aan hoe serieus deze crisis is. Mijn eerste daad als voorzitter was om met de hele commissie het uitroepen van de noodtoestand te ondersteunen. Als iemand die het uniform heeft gedragen, weet ik dat de mannen en vrouwen in ons leger er alles aan zullen doen om te helpen – maar altijd met het algemeen maatschappelijk belang als uitgangspunt. Simpel gezegd: ze zullen soms keiharde keuzes moeten maken. Ik vraag uw respect voor wat deze mannen en vrouwen moeten doen. Zij zijn er voor u.’

Homme wilde slikken, maar zijn dichtgesnoerde keel weigerde mee te werken. Hij realiseerde zich ineens dat Richt hem nu waarschijnlijk ook zou zien, ergens op een televisiescherm. En dat dit mogelijk de laatste keer was dat ze hem kon zien en horen. Hij voelde de drang om nog iets te zeggen, maar knikte toen kort om aan te geven dat zijn statement erop zat. Voor vragen was hij niet beschikbaar, zo was met

de Rijksvoorlichtingsdienst afgesproken. Dit persmoment moest zo kort en helder mogelijk zijn. De camera's barstten weer uit in hun manische geklik toen Homme wegstapte van het spreekgestoelte om Smink het laatste woord te geven. Die trok zijn vroomste gezicht, zag Homme met een niet te bedwingen irritatie. Hij probeerde zijn eigen gezicht uitdrukingsloos te houden.

‘Over enkele ogenblikken zal deze uitzending ophouden, en daarmee wordt ook het televisiesignaal binnen de quarantainezone tijdelijk uitgeschakeld, net als het internetverkeer en de telefoonlijnen. Wij realiseren ons hoe hard dit overkomt, maar wij verzekeren u dat dit gebeurt om u zo goed mogelijk te kunnen helpen en verdere ongelukken te voorkomen. Als u zich in de quarantainezone bevindt, raad ik u aan om binnen te blijven en nadere berichtgeving via de rampenzender af te wachten. Wij werken hard aan een oplossing en hopen deze extreme maatregelen zo snel mogelijk weer te kunnen beëindigen.’

Hoewel Hommes moment voorbij was, voelde hij nog meer spanning in zijn lijf dan zonet. Was het omdat hij meehielp de schijn van eenheid en daadkracht te bewaren, terwijl hij achter de schermen de chaos en besluiteloosheid zag? Was het omdat hij Smink nu zag acteren wat hij als premier de laatste uren en dagen zo verschrikkelijk tekort was gekomen? Gaat u maar rustig slapen terwijl uw huis afbrandt, Homme Olivier waakt over u. Dat was feitelijk zijn boodschap geweest. Het voelde verkeerd, maar hij wist niet hoe het anders zou moeten; dit was de enige manier waarop hij nog iets kon doen. Homme voelde zijn mobieltje trillen in zijn binnenzak. De eerste beller, maar Richt was het niet. Hij had de laatste jaren iets te veel mensen van de pers zijn nummer gegeven, bedacht hij zich met spijt.

Een uur later was Homme terug in het ministerie van Binnenlandse Zaken, op weg naar de ruimte waar ze voor het eerst de omvang van de crisis hadden ingezien. Dit keer zou het alleen de commissie-Olivier zijn die bijeenkwam, voor onbepaalde tijd. Homme vroeg zich af of

hij het gebouw de komende dagen nog wel zou kunnen verlaten, of hij wel genoeg schone kleren had klaarliggen. En of hij via een of andere beveiligde lijn contact zou kunnen zoeken met Richt. Tegenover al deze verantwoordelijkheid moest toch ook een voordeel staan.

Aan het einde van een corridor zwaaide een deur open en verscheen de pitbullkop van Stoker. Nog zo'n persoon bij wie het masker scheurtjes begon te vertonen. Belangen bewaken, dat was prioriteit nummer een bij alle betrokkenen. Homme keek over zijn schouder om te zien wie er verder in de gang was. Niemand. De hoofdbeweging van Stoker was duidelijk: binnenkomen, nu.

Homme mocht dan voorzitter zijn van misschien wel de belangrijkste Kamercommissie uit de parlementaire geschiedenis, hij had zich de afgelopen jaren ook wel erg gemakkelijk als loopjongen van Niemeijer en de met hem bevriende multinationals opgesteld. Voor wat hoort wat, tenslotte. En voor zijn ambitieuze plan-Olivier had hij het laatste jaar veel meer concessies moeten doen dan hem lief was, niet alleen politiek. Achteraf had hij zich gerealiseerd hoe compromitterend de situatie soms was geweest. Bijvoorbeeld bij het vertrouwelijke gesprek met een aantal Russische vertegenwoordigers, van wie er inmiddels twee voor corruptie waren veroordeeld. Stoker had de nieuwsberichten erover met bijzondere nadruk naar Homme doorgestuurd. En Stoker had genoeg foto's van zijn eerdere ontmoeting met deze maffiose types. Homme realiseerde zich dat hij zijn vuisten balde toen hij langs het vierkante lijf van Stoker door de deuropening schoof, en ontspande zijn handen weer. Aan woede had hij niets. Als hij iemand iets kwalijk kon nemen, dan was het zijn eigen naïeve zelf.

'Homme! Gefeliciteerd.'

Met misleidende warmte in zijn stem en zijn gezichtsuitdrukking stond Gradus Niemeijer op uit zijn stoel en liep met uitgestrekte hand op hem af. Zijn zegelring fonkelde in het witte licht. Met zijn linkerhand zwaaide hij in de richting van een andere stoel in de kamer, die ingericht was om in alle rust een gesprek te kunnen voeren.

‘Dit is geen tijd voor felicitaties.’

Homme knoopte zijn jasje los, ging zitten en trok zijn stropdas wat lossler. Het hielp niet.

‘Homme. Ik weet dat je verderop verwacht wordt, dus ik kom met-een ter zake.’

Stoker had de wenkbrauw van Niemeijer niet nodig om in actie te komen. Hij trok een stapel mappen uit een aktetas en legde ze op de tafel tussen Homme en zijn baas in.

‘We weten allebei dat de infectie bij onze put is begonnen. Het publiek weet dat nu ook. Daar is niets meer aan te doen. Wat men nog niet weet, is dat ons lab op 1 oktober al stuitte op ongebruikelijke micro-organismen in het water dat bij de gaswinning in Warffum mee omhoogkwam. En dat een van de medewerkers daar vervolgens aan bezweek. Dat willen we graag zo houden.’

‘Wat? Op 1 oktober al? Hoe is dat mogelijk? Waarom hebben jullie dan niets gedaan?’

Niemeijer bleef zwijgen. De prooi spartelde en het roofdier keek toe.

‘En waarom heb je daar niets over gezegd toen we daar eergisteren over zaten te vergaderen?’

‘Dat bedoel ik,’ zei Niemeijer met een glimlachje, maar zijn ogen lachten niet mee. ‘Zo’n reactie willen we dus liever niet.’

Stoker had de verontwaardiging bij Homme gezien en was al een stap dichterbij gekomen, maar Niemeijer tuitte geruststellend zijn lippen.

‘Homme, het was een geïsoleerd geval. We wisten nog niet precies wat er aan de hand was, en we hadden ook niet direct in de gaten dat het onderhoud op de site de boosdoener was. We wilden het rustig onderzoeken zonder paniek te veroorzaken. Je weet toch hoe snel een incident een landelijk of zelfs internationaal schandaal kan worden?’

De hint naar de ontmoeting met wat achteraf Russische maffia was gebleken, was minder dan subtiel. Blijkbaar voelde Niemeijer zich

toch wat bedreigd door Hommes nieuwe status als commissievoorzitter. Homme zag aan het frunniken aan de grote ring dat de directeur nerveus was. Niemeijer nerveus! Dat was voor het eerst. Hij probeerde zijn woede te bedwingen en begon na te denken. Met alle chaos in het land zouden die paar foto's van hem nu nauwelijks stof doen opwaaien. Klein bier in vergelijking met de dodelingen. Homme glimlachte en probeerde de keten van mogelijke gebeurtenissen te overzien. Als hij nu de leiband doorsneed, wat zou Niemeijer dan nog kunnen doen?

Niemeijer praatte verder terwijl hij een van de mappen opensloeg die op tafel lagen. 'Het zou trouwens niet alleen voor ons slecht zijn als bekend werd dat we dit al weken weten. Ik heb je hier op 3 oktober immers al over gemaild, en het stilhouden leek jou ook de enig juiste weg.'

Het duurde een seconde of twee voor Homme begreep wat Niemeijer bedoelde. En voor hij zag wat er in de map zat. Hij herkende de opmaak van een uitgeprint mailtje en hoefde het niet te lezen om te weten wat erin zou staan. Hij realiseerde zich meteen wat er gebeurd was. Stoker had ooit eens toegang gekregen tot een privéaccount dat Homme nauwelijks gebruikte. En nu, jaren later, was die kleine gunst een wapen geworden. Een bericht vervalsen was niet eens nodig geweest, alleen het versturen en in de prullenbak verplaatsen van het bericht van Niemeijer en zijn zogenaamde antwoord. Zelfs in deze crisis hadden ze geen seconde gemist om hun macht te consolideren. Aan Hommes droom van onafhankelijkheid kwam onmiddellijk weer een einde. Hij beet op zijn lip om zich in te houden en sjarde nog maar eens aan zijn boord. Niemeijer deed alsof hij het niet zag.

'Zolang het onder ons blijft, is dit geen enkel probleem natuurlijk. O ja, nog iets. Zo meteen zullen de socialisten en de groenen in je commissie ongetwijfeld weer gaan zeuren over het stopzetten van alle gaswinning, ook op zee. Ik reken erop dat jij ze kan uitleggen hoe onnodig zo'n maatregel zal zijn. Net als het overspannen gaan aan-

wijzen van schuldigen. Jij dringt uiteraard aan op het aanpakken van de problemen die er nu werkelijk toe doen.'

Niemeijer pakte een andere map van tafel en begon te lezen. Het was zijn gebruikelijke manier om aan te geven dat een gesprek voorbij was. Homme stond op en wilde hem passeren, maar hij bleef vlak naast zijn stoel staan. Kalm blijven lukte niet meer, nu zijn plotse-linge hoop meteen weer de bodem in was geslagen.

'Dat is alles waar jij je druk om maakt? Zo veel mogelijk kuub? Blijven pompen, ook al kost het levens?'

Homme voelde het bloed naar zijn hoofd stijgen. Hij wees met een priemende vinger naar het masker voor hem.

'Jouw tijd zit erop, Niemeijer. Geloof me maar, dit keer ben je te ver gegaan. Jouw tijd zit erop.'